

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан медичного факультету №2

проф.Калій В.В.

« » 2021 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Загальна практика – сімейна медицина

для вищих медичних навчальних закладів III – IV рівнів акредитації

спеціалізація: 14.01.14 «Загальна практика – сімейна медицина»

спеціальність: 7.12010001 «Лікувальна справа»

профіль: 1201 «Медицина»

факультет: Медичний №2, 6 курс.

кафедра: Сімейної медицини та амбулаторної допомоги

Ужгород 2021 - 2022

Робоча навчальна програма складена для дисципліни «Загальна практика – сімейна медицина» для студентів 6 курсу медичного факультету, які навчаються за спеціальністю 7.12010001 «Лікувальна справа», працівниками кафедри сімейної медицини та амбулаторної домомоги медичного факультету №2 ДВНЗ «Ужгородський національний університет»: зав. кафедри, доцент П.О.Колесник, зав.курсом ЗПСМ, доцент Є.І.Цьома, асистентами кафедри: М.Кожанова, І.Микита, О.В.Русановська, В.Петров, А.А.Краснова та затверджена на засіданні кафедри протоколом № 1 від « 02 » вересня 2021р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма з «Загальної практики – сімейної медицини» для вищих медичних закладів освіти України III-IV рівнів акредитації складена для спеціальностей 7.12010001 «Лікувальна справа» напряму підготовки «Медицина», оскільки вивчення принципів організації роботи лікаря загальної практики – сімейного лікаря здійснюється на 6-му році навчання.

Програма складена у відповідності з наступними нормативними документами:

- ☐ «Програмою розвитку первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини на період до 2012 року» затвердженою Верховною Радою України 29.01.2010 р.
- ☐ «Державною програмою розвитку первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини на період до 2010 року» затвердженою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.07.2006 р. №421-р
- ☐ Постановою №989 «Про комплексні заходи щодо впровадження сімейної медицини у систему охорони здоров'я»;
- ☐ Наказом МОЗ України №214 від 11.09.2002 «Про затвердження плану переходу до організації первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини»;
- ☐ Освітньо-кваліфікаційними характеристиками (ОКХ) і освітньо-професійними програмами (ОПП) підготовки фахівців, затвердженими наказом МОН України від 16.04.03 №239 «Про затвердження складових галузевих стандартів вищої освіти з напряму підготовки 1101 «Медицина»;
- ☐ Експериментальним навчальним планом, розробленим на принципах Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) і затвердженим наказом МОЗ України від 31.01.2005, №52 «Про затвердження та введення нового навчального плану підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» кваліфікації «Лікар» у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації України за спеціальностями «Лікувальна справа», «Педіатрія», «Медико-профілактична справа»;
- ☐ Рекомендаціями щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін, затвердженими наказом МОЗ України від 24.03.2004 за №152 «Про

затвердження рекомендацій щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін» зі змінами та доповненнями, внесеними наказом МОЗ України від 12.10.2004 за № 492 «Провнесення змін та доповнень до рекомендацій щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін»;

□ Наказом МОЗ України від 31.01.03 за №148 «про заходи щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої медичної та фармацевтичної освіти»;

□ Інструкцією про систему оцінювання навчальної діяльності студентів за умови кредитно-модульної системи організації навчального процесу (Медична освіта у світі та в Україні. Затверджено МОЗ України як навчальний посібник для викладачів, магістрів, аспірантів, студентів. Київ. Книга плюс. 2005).

Програма дисципліни структурована на один підсумковий модуль, теми у відповідності з вимогами «Рекомендацій щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін» (наказ МОЗ України від 12.10.2004р. №492).

Понад 80% хворих людей починають і закінчують своє лікування в амбулаторно-поліклінічних умовах. Переважна більшість випускників медичних університетів (академій) після закінчення навчання починають свою фахову діяльність у поліклініках чи амбулаторіях. У січні 2010 р. затверджена Верховною Радою України «Програма розвитку первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини на період до 2012 року». Згідно до якої сімейний лікар — це фахівець, що надає первинну медико-санітарну допомогу виключно на догоспітальному етапі. Все це вимагає адекватної підготовки випускників вищих медичних закладів освіти для роботи в амбулаторно-поліклінічних умовах.

Основне призначення дисципліни «Загальна практика – сімейна медицина» - оволодіння студентами основами знань про організацію медичної допомоги на засадах сімейної медицини, основними принципами надання медичної допомоги в амбулаторно-поліклінічних умовах, оформленням необхідної медичної документації.

Реорганізація практичної охорони здоров'я, перехід від дільнично-терапевтичного принципу роботи терапевтів і педіатрів до організації первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД) на засадах сімейної медицини, поставила нові стратегічні завдання перед різними ланками охорони здоров'я, в тому числі підготовкою сімейних лікарів на додипломному і післядипломному етапах.

«Загальна практика – сімейна медицина» як навчальна дисципліна:

- а) визначає місце та роль сімейної медицини в загальній структурі охорони здоров'я;
- б) ґрунтується на ознайомленні студентів з принципами обслуговування населення на засадах сімейної медицини, функціональними обов'язками сімейних лікарів та структурою медичного страхування;
- в) ознайомлює студентів із основними національними програмами з попередження, діагностики та лікування найпоширеніших захворювань в Україні;
- г) вивчає структуру та основи інформаційного забезпечення амбулаторно-поліклінічного закладу та окремих його підрозділів;
- д) надає можливість практичновивчити правила ведення медичної документації лікарем відповідної спеціальності і сімейним лікарем; планування роботи, обліку і аналізу захворюваності та ефективності роботи лікаря;

Організація навчального процесу здійснюється за кредитно-модульною системою відповідно до вимог Болонського процесу.

Програма дисципліни структурована на 9 тематичних днів, які висвітлюють філософію сучасної ЗПСМ – «Надання медико-санітарної допомоги населенню від народження до смерті» з поточним контролем знань та навичок та 10 день – модульний контроль. Обсяг навчального навантаження студентів описаний у кредитах ECTS – залікових кредитах, які зараховуються студентам при успішному засвоєнні ними відповідного модуля (залікового кредиту).

Опис навчального плану з дисципліни “Загальна практика – сімейна медицина”

для студентів медичних факультетів

Структура навчальної дисципліни	Кількість годин, з них				Рік навчання	Вид контролю
	Всього	Аудиторних		СРС		
		Лекцій	Практичних занять			
Модуль Загальна практика – сімейна медицина:	3 кредита ECTS/ 60 год.	0	60	15	6 курс	Залік

Самостійна робота студентів

	Тема	Кількість годин
1	Підготовка до модулю	5
2	Підготовка до практичних занять згідно тематики	10
	Всього	15

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення «Загальна практика-сімейна медицина» - *кінцеві цілі* встановлюються на основі ОПП підготовки лікаря за фахом відповідно до блоку її змістового модулю (професійно-орієнтована фундаментальна підготовка) і є основою для побудови змісту навчальної дисципліни. Опис цілей сформульований через вміння у вигляді цільових завдань (дій). На підставі кінцевих цілей до модулю та змістового модулю сформульовані *конкретні цілі* у вигляді певних умінь (дій), цільових завдань, що забезпечують досягнення кінцевої мети вивчення дисципліни. Кінцеві цілі розташовані на початку програми й передують її змісту, конкретні цілі передують змісту змістового модулю.

Кінцеві цілі вивчення дисципліни

- вивчення основних регламентацій цих документів МОЗ України щодо організаційної структури поліклініки, амбулаторії сімейної медицини та окремих їх підрозділів;
- визначення ролі сімейного лікаря в популяризації здорового способу життя, профілактики і диспансеризації
- складання індивідуальних програм профілактики, ранньої діагностики та лікування найпоширеніших захворювань в Україні на основі національних програм та протоколів надання медичної допомоги населенню;
- вивчення організації проведення експертизи непрацездатності;
- оволодіння навиками надання невідкладної медичної допомоги сімейним лікарем;
- вивчення принципів організації роботи та надання медичної допомоги в умовах денного та домашнього стаціонару поліклініки;
- проведення оцінки фізичного та нервово-психічного розвитку дитини;
- вивчення основних принципів збалансованого вигодовування дітей різних вікових груп, особливо дітей першого року життя;
- вивчення сучасної концепції вакцинації дітей згідно графіку вакцинації;
- знання основних проявів, чинників ризику, принципів лікування основних найбільш поширених захворювань з метою їх профілактики, раннього виявлення та своєчасного надання необхідної допомоги;
- розробка та проведення скринінгу популяції по найбільш поширеним нозологіям;
- розпізнавання, раннє виявлення та скринінг захворювань пов'язаних з старінням;
- вивчення принципів реабілітації хворих на амбулаторному етапі;

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний день 1. Принципи сімейної медицини як спеціальності. Основи комунікації з пацієнтом і формування клінічного мислення у роботі з пацієнтами у практиці сімейного лікаря.

Цілі:

- Ознайомитись з основними принципами надання медичної допомоги на засадах сімейної медицини.
- Компетенції сімейного лікаря з погляду всесвітньої асоціації сімейних лікарів WONCA
- Зрозуміти основні напрямки роботи сімейного лікаря. Форми організації праці сімейного лікаря.
- Оволодіти основами комунікації лікар-пацієнт на первинній ланці.
- Зрозуміти аналіз діяльності лікаря ЗПСМ.
- Поняття про «OSCE». Розбір клінічного випадку «OSCE» «Біль в горлі».

Тематичний день 2. Ведення дітей до 3 років у практиці сімейного лікаря.

Цілі:

- Ознайомитись з показниками фізичного і нервово-психічного розвитку дітей різних вікових груп, критерії поділу дітей за групами здоров'я. Визначення поняття «здорова дитина».
- Вивчити чинники, що впливають на фізичний розвиток дитини. Принципи збалансованого харчування. Потреба дітей різних вікових груп в основних харчових інгредієнтах.
- Ознайомитись з основами природного (грудного), штучного та змішаного вигодовування. Корекція природного вигодовування. Критерії ефективності вигодовування дітей грудного віку. Режим і характер харчування матері-годувальниці.
- Оволодіти принципами вакцинації та основами комунікації з батьками щодо вакцинування дитини.
- Розбір клінічного випадку «OSCE» «Анамнез матері і огляд новонародженого та консультування матері під час первинного патронажу»

Тематичний день 3. Профілактика та скринінг – базис здоров'я населення. COVID-19, ведення пацієнтів на амбулаторному етапі.

Цілі:

- Оволодіти принципами обслуговування населення на засадах сімейної медицини;
- Зрозуміти принцип складання індивідуальних програм скринінгу захворювань в популяції, профілактичної роботи серед різних груп населення, ранньої діагностики та лікування найпоширеніших захворювань в Україні на основі національних програм та протоколів надання медичної допомоги населенню;
- Знати організаційні форми роботи та обов'язки сімейного лікаря; вміти провести статистичну оцінку роботи сімейного лікаря із врахуванням основних показників;
- Ознайомитись з сучасними системами моніторингу стану здоров'я населення: стандартизацією діагностики та лікування.
- Розбір клінічного випадку «OSCE» «Мотиваційне інтерв'ю з курцем»

Тематичний день 4. Катар, кашель, раціональна антибіотикотерапія (АТБ) в практиці сімейного лікаря у дітей та дорослих.

Цілі:

- Оволодіти навичками огляду пацієнта з катаральним синдромом
- Знати основні етіологічні причини гострого катару
- Вивчити основні принципи лікування катарального синдрому у дітей та дорослих базуючись на принципах доказової медицини
- «OSCE» «Кашель у дитини»

Тематичний день 5. Актуальні питання у практиці лікаря ЗПСМ. «Гіпертонічна хвороба – бич людства.»

Цілі:

- Оволодіти навичками правильного визначення поняття артеріальної гіпертензії/гіпертонічної хвороби, її ступеней та стадій.
- Знати основи скринінгового обстеження пацієнта з підвищеним артеріальним тиском.

- Навчитись правильно вимірювати та оцінювати ІМТ
- Вивчити основні фактори ризику та їх корекції у пацієнта з метаболічним синдромом.
- Оволодіти основними критеріями встановлення діагнозу ГКС.
- Знати основні принципи надання ургентної медичної допомоги на догоспітальному етапі пацієнтам з підозрою на ГКС базуючись на принципах доказової медицини.
- Розбір клінічного випадку «OSCE» «Гіпертонія у пацієнта в практиці СЛ»

Тематичний день 6. Проблема болю в практиці сімейного лікаря.

Цілі:

- Знати основні різновиди больових синдромів та їх критерії.
- Особливості консультування пацієнтів з хронічним больовим синдромом.
- Вивчити основні види головного болю, що зустрічаються в практиці сімейного лікаря та їх клінічні критерії.
- Знати «червоні прапорці» при головному болю та болю в спині.
- Вивчити основні методи лікування різних видів болю.
- Ознайомитись з методиками реабілітації хронічних больових синдромів.
- «OSCE» «Біль в спині»

Тематичний день 7. Психосоматичні розлади.

Цілі:

- вміти диференціювати органічні та функціональні скарги пацієнта
- знати та вміти використовувати шкали для оцінки тривоги та депресії
- знати основи комунікації з психо-соматичним пацієнтом
- знати основні принципи лікування та реабілітації психо-соматичних пацієнтів
- «OSCE» «Диспепсія»

Тематичний день 8.

Актуальні проблеми в роботі лікаря ЗПСМ: старіння і ускладнення ГХ: інсульт

Цілі:

- Оволодіти методиками скринінгової оцінки пацієнтів старшого віку.
- Знати критерії визначення поняття малого когнітивного дефіциту та деменції, вчити її найчастіші види та їх відмінності.
- Знати фактори ризику деменції та їх модифікації
- Закріпити навички консультування пацієнтів з деменцією та їх родин, чи осіб, які піклуються про них.
- Знати основні клінічні ознаки хвороби Паркінсона/інших видів паркінсонізму, вміти провести скринінг в популяції старшого населення.
- Ознайомитись з основними методами реабілітації даної когорти пацієнтів.
- Ознайомитись з основними методиками та принципами реабілітації пацієнтів після ішемічного/геморагічного інсульту та інфаркту міокарда.
- Знати основні фактори ризику гострих порушень мозкового кровообігу.
- Оволодіти основними критеріями встановлення діагнозу інсульт.
- Знати основні принципи надання ургентної медичної допомоги на догоспітальному етапі пацієнтам з підозрою на інсульт базуючись на принципах доказової медицини.
- Розбір клінічного випадку «OSCE» «Біль голови»

Тематичний день 9. Робота сімейного лікаря з пацієнтами наприкінці життя. Візит до помираючого хворого. Паліативна допомога. Реанімаційні заходи.

Цілі:

- знати основні підходи до консультування пацієнтів, що потребують паліативної допомоги та їх сімей
 - знати принципи догляду за лежачим хворим, профілактика розвитку ускладнень у таких пацієнтів (пролежнів та застійної пневмонії)
 - знати основні етапи надання реанімаційних заходів на долікарському та амбулаторному етапах, деонтологічні аспекти помирання.
- Розбір клінічного випадку «OSCE» «Бесіда з родичами помираючого» чи «Погані новини»

Тематичний день 10. Модуль.

Контроль знань і вмінь: 10 OSCE.

- Оцінювання студентів за схемою OSCE («стандартизований пацієнт»).
- Оцінка комунікаційних навичок студентів в системі «Лікар-пацієнт»: рефлексія, емпатія і т.д.
- Вміння збору анамнезу відповідно до патології.
- Вміння скласти план обстеження пацієнта з конкретною патологією.

- Основи клінічного мислення та постановки попереднього діагнозу.
- Вміння провести диференційний діагноз з кількома суміжними патологіями.

Тематичний план практичних занять з циклу «Загальна практика – сімейна медицина»
Кафедри сімейної медицини та амбулаторної допомоги
Медичного факультету №2
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

День циклу	Викладач	Тема	Кількість годин
1-ий	Принципи сімейної медицини як спеціальності. Основи комунікації з пацієнтом і формування клінічного мислення при роботі з пацієнтами у практиці сімейного лікаря.		
Колесник П.О.		Майбутнє за «Сімейною медициною» - філософія циклу, «Дерево WONCA», OSCE. «Основи клінічного мислення - FISH» OSCE «Біль у горлі» 5 основних запитань - «основи клінічного мислення»	3
Колесник А.П		Основи комунікації з пацієнтом на первинній ланці, етичні норми, «модель консультації» - робота в парах	3
	<i>Домашнє завдання</i>	Скласти інтерв'ю з пацієнтом з різними патологіями за принципом «FISH»	
			6
2-ий	Ведення дітей до 3 років у практиці сімейного лікаря.		
Русановська О.В.		Консультування матері та дитини, аспекти догляду за здоровим новонародженим (календар відвідувань сімейного лікаря) OSCE «Анамнез матері і огляд новонародженого та консультування матері під час первинного патронажу»	2
		<u>Hot topic:</u> Вакцинація (pro-/contra-) – думки студентів 6 курсу, як переконати маму? Робота в парах з різними клінічними випадками: Консультування батьків дитини щодо вакцинації	2
		<u>Hot topic:</u> Грудне вигодовування	2
	<i>Домашнє завдання:</i>	<i>Складіть уявне інтерв'ю з матір'ю під час першого патронажу новонародженого</i>	
			6
3-ій	Профілактика та скринінг – основа діяльності сімейного лікаря.		
Колесник П.О.		Види профілактики. Принципи профілактичної роботи на дільниці СЛ.	1
Колесник А.П.		Первинна профілактика. OSCE «Консультування курця» , робота в парах.	3
Колесник П.О.		Вторинна профілактика. Планування скринінгу, етапи скринінгу, критерії включення/виключення	2
	<i>Домашнє завдання:</i>	<i>Сплануйте скринінг своїм рідним</i>	

			6
4-й	Актуальні питання в практиці сімейного лікаря. Катар, кашель, раціональна антибіотикотерапія в практиці сімейного лікаря у дітей та дорослих.		
Русановська О.В.		Інтегроване ведення дітей. Стратегії селекції дітей за кольоровими зонами. «Симптоми тривоги» у дітей до 5 років. OSCE «Кашель у дитини»	4
Колесник П.О.		Катар у дорослих. Раціональна антибіотикотерапія.	2
	<i>Домашнє завдання:</i>	<i>Призначте лікування для окремого клінічного випадку катару.</i>	
			6
5-й	Актуальні питання у практиці лікаря ЗПСМ. Гіпертонічна хвороба – бич людства.		
Краснова А.А.		Гіпертонічна хвороба, визначення СС-ризиків (шкали), скринінг популяції. Клінічні випадки (підбір антигіпертензивної терапії, статинотерапії, антиагрегантної терапії)	2
		Гострий коронарний синдром. Діагностика, тактика ведення. Перша медична допомога на амбулаторному етапі.	2
		OSCE «Гіпертонія»	2
<i>Домашнє завдання:</i>	Визначити ВМІ та СС-ризик своїм родичам і собі. Провести скринінг гіпертонії у рідних, написати звіт.		
			6
6-й	Проблема болю в практиці сімейного лікаря.		
		Гострий біль. Ведення пацієнтів. Механізм. Основні принципи знеболення.	2
		Хронічний біль в практиці сімейного лікаря. Основні характеристики, методи оцінки пацієнта. Принципи ведення пацієнта з хронічним больовим синдромом.	2
		<u>Біль в спині</u> : види (гострий/хронічний, м'язевий/вертеброгенний), діагностика, лікування в залежності від виду болю. Реабілітація болю в спині. Позиціонування в ліжку. Вертикалізація лежачих хворих. OSCE «Біль у спині»	2
	<i>Домашнє завдання:</i>	Визначити згідно критеріїв вид болю у спині/головного болю у себе чи друзів/рідних.	
			6
7-й	Психосоматичні розлади в практиці сімейного лікаря		
Цьома Є.І.		Функціональні (неорганічні) захворювання в практиці сімейного лікаря: тривога, депресія, соматизована депресія, скринінгові клінічні шкали для діагностики	4

		(HADS, шкала Бека, шкала Гамільтона).	
		Особливості комунікації з пацієнтом з функціональним/психосоматичним розладом. Методи медикаментозного та немедикаментозного лікування (когнітивно-поведінкова психотерапія). OSCE «Диспепсія»	2
	Домашнє завдання:	Оцініть наявність психосоматичного розладу у себе, родичів, використовуючи запропоновані шкали і анкети.	
			6
8-ий	Актуальні проблеми в роботі лікаря ЗПСМ: проблеми старіння і ургентні стани.		
Цьома Є.І.		Мнестичні порушення в практиці сімейного лікаря: Малий когнітивний дефіцит у пацієнта, Хв.Альцгеймера та інші деменції: скринінг популяції, ведення пацієнта та навчання осіб, які за ним піклуються. Хв. Паркінсона: недодіагностика в популяції, основні прояви, тактика сімейного лікаря при підозрі на дане захворювання, диференційна діагностика. Порушення ходи, сповільненість рухів, головокружіння, часті падіння у пацієнтів похилого віку, тремор.	2
		Інсульт (геморагічний та ішемічний), шкала FAST, як ДІЯТИ та що НЕ ПОТРІБНО робити. Практична частина: Огляд пацієнтів в «інсультному блоці». OSCE «Біль голови»	2
Григоренко Д.В.		Навчання рідних по догляду за хворим з інсультом.	2
	Домашнє завдання	Визначити згідно критеріїв вид головного болю у себе чи друзів/рідних, ментальний статус у похилих родичів	
			6
9-ий	Робота сімейного лікаря з пацієнтами наприкінці життя. Візит до помираючого хворого. Паліативна допомога. Реанімаційні заходи.		
Микита І.		Догляд за пацієнтом, що потребує часткової чи повної сторонньої допомоги. Профілактика та лікування пролежнів. Профілактика застійної пневмонії.	2
Микита І.		Знеболення паліативних пацієнтів (правила виписування наркотичних анальгетиків згідно діючих рекомендацій та законодавства). Деонтологічні аспекти помирання (комунікація з хворим та його рідними). OSCE «Бесіда з родичами помираючого» чи «Погані новини»	2
Кожанова М.		Реанімація. Рішення щодо реанімаційних заходів.	2
		Feedback - опитування студентів щодо курсу. Запитання по курсу.	
			6
10-ий	Модуль		
		Контроль знань	1

		Самооцінка	1
		Контроль практичних навичок «Складання ОСКі»	4
			6

Оцінювання за національною шкалою ECTS

Загальна сума балів	Рейтинг ECTS	Характеристика шкали	
		Оцінка	Висновок
180 - 200	A	Відмінно	Здано
165 - 179	B	Добре	
148 - 164	C		
128 - 147	D	Задовільно	
120 - 127	E		
70 - 119	F_x	Незадовільно з можливістю перездачі	Не здано з можливістю перездачі
0 - 69	F	Незадовільно з повторним курсом по даній дисципліні	Не здано з повторним курсом по даній дисципліні

Оцінювання заняття – 10 балів:

Знання 25%

Практичні навички 50% - OSCE

Зміна ставлення (заповнення таблички студентом) 25%

90 балів за 9 днів

Модуль – 110 балів

Знання 25%

Практичні навички 50% - OSCE

Зміна ставлення 25%

Сума балів за цикл 200 балів.